

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

10 päivänä heinäkuuta 2014*

Työntekijöiden suoja työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa — Direktiivi 2008/94/EY — Soveltamisala — Työnantajan oikeus korvaukseen jäsenvaltiolta palkoista, jotka maksetaan työntekijälle tämän irtisanomisen riitautusta koskevan oikeudenkäynnin aikana riitautuskanteen nostamisesta laskettavan 60. arkipäivän jälkeen — Oikeutta korvaukseen ei ole, jos irtisanomiset on todettu mitättömiksi — Työntekijä tulee työnantajan sijaan tämän tilapäisessä maksukyvyttömyystilanteessa korvausoikeuden osalta — Niiden työntekijöiden syrjintä, joiden irtisanominen on todettu mitättömäksi — Euroopan unionin perusoikeuskirja — Soveltamisala — 20 artikla

Asiassa C-198/13,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Juzgado de lo Social n° 1 de Benidorm (Espanja) on esittänyt 21.2.2013 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 16.4.2013, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Víctor Manuel Julian Hernández,

Chems Eddine Adel,

Jaime Morales Ciudad,

Bartolomé Madrid Madrid,

Martín Selles Orozco,

Alberto Martí Juan ja

Said Debbaj

vastaan

Espanjan valtio (Subdelegación del Gobierno de España en Alicante),

Puntal Arquitectura SL,

Obras Alteamar SL,

Altea Diseño y Proyectos SL,

Ángel Muñoz Sánchez ja

Vicente Orozco Miro,

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

UNIONIN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja T. von Danwitz (esittelevä tuomari) sekä tuomarit E. Juhász, A. Rosas, D. Šváby ja C. Vajda,

julkisasiamies: Y. Bot,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 12.3.2014 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Víctor Manuel Julian Hernández, Chems Eddine Adel, Jaime Morales Ciudad, Bartolomé Madrid Madrid, Martín Selles Orozco, Alberto Martí Juan ja Said Debbaj, edustajanaan abogado F. Van de Velde Moors,

— Espanjan hallitus, asiamiehenään M. García-Valdecasas Dorrego,

— Euroopan komissio, asiamiehenään R. Vidal Puig,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee työntekijöiden suojasta työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa 22.10.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/94/EY (EUVL L 283, s. 36) ja Euroopan perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 20 artiklan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty riita-asiassa, jossa kantajina ovat Víctor Manuel Julian Hernández, Chems Eddine Adel, Jaime Morales Ciudad, Bartolomé Madrid Madrid, Martín Selles Orozco, Alberto Martí Juan ja Said Debbaj ja vastaajina Espanjan valtio (Subdelegación del Gobierno de España en Alicante, Espanjan valtionhallinnon keskusvirasto Alicantessa) sekä Puntal Arquitectura SL, Obras Alteamar SL, Altea Diseño y Proyectos SL sekä Ángel Muñoz Sánchez ja Vicente Orozco Miro. Riita-asiassa on kyse rahasummasta, joka vastaa määrältään niitä pääasian kantajien palkkoja, jotka ovat erääntyneet heidän irtisanomisiensa riitautusta koskevan oikeudenkäynnin aikana riitautuskanteen nostamisesta laskettavan 60. arkipäivän jälkeen aina irtisanomiset mitättömiksi toteavan tuomion tiedoksiantoon saakka.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Direktiivin 2008/94 johdanto-osan kolmannessa ja seitsemännessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(3) Ottaen huomioon tasapainoisen taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen tarpeen yhteisössä, on tarpeen antaa säännöksiä työntekijöiden suojasta heidän työnantajansa maksukyvyttömyystilanteessa ja vähimmäissuojan varmistamisesta erityisesti heidän maksamatta

olevin saataviensa suorituksen turvaamiseksi. Tätä varten jäsenvaltioiden olisi perustettava palkkaturvajärjestelmä, joka turvaa asianomaisille työntekijöille maksun heidän maksamatta olevista saatavistaan.

--

(7) Jäsenvaltiot voivat asettaa palkkaturvajärjestelmän vastuuta koskevia rajoituksia, joiden on oltava direktiivissä asetetun sosiaalisen tavoitteen mukaisia ja joissa voidaan ottaa huomioon palkkasaatavien eri tasot.”

4 Direktiivin 2008/94 1 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa: ”Tätä direktiiviä sovelletaan työntekijöiden työsopimuksista tai työsuhteista johtuviin saataviin työnantajalta, joka on 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla maksukyvytön.”

5 Direktiivin 2 artikla kuuluu seuraavasti:

”1. Tätä direktiiviä sovellettaessa työnantajaa pidetään maksukyvyttömänä, jos on pyydetty jonkin jäsenvaltion lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten mukaisen, työnantajan kaikkia velkoja koskevan sellaisen maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamista, jossa kyseinen työnantaja menettää osittain tai kokonaan määräysvallan omaisuuteensa ja jossa määrätään selvittäjä tai vastaavaa tehtävää suorittava henkilö, ja jos kyseisten säännösten nojalla toimivaltainen viranomainen on joko

a) päättänyt menettelyn aloittamisesta; tai

b) todennut, että työnantajan yritys tai liiketoiminta on kokonaan lopetettu ja että käytettävissä olevat varat eivät riitä perusteeksi menettelyn aloittamiselle.

2. Tällä direktiivillä ei ole vaikutusta siihen, miten kansallisessa lainsäädännössä määritellään käsitteet ’työntekijä’, ’työnantaja’, ’palkka’, ’saavutettu oikeus’ ja ’tulevaisuuteen kohdistuva oikeus’.

--

4. Tämä direktiivi ei estä jäsenvaltioita laajentamasta työntekijöiden suojaa muihin maksukyvyttömyystapauksiin, kuten tilanteeseen, jossa maksut on tosiasiallisesti lopetettu pysyvästi, kun maksukyvyttömyys on vahvistettu muilla kuin 1 kohdassa tarkoitetuilla menettelyillä, joista säädetään kansallisessa lainsäädännössä.

--”

6 Direktiivin 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta palkkaturvajärjestelmät turvaavat, jollei 4 artiklasta muuta johdu, työsopimuksista tai työsuhteista, myös työsuhteen päättymisen yhteydessä maksettavasta erorahasta, jos tästä on säädetty kansallisessa lainsäädännössä, johtuvien maksamatta olevien työntekijöiden saatavien suorituksen.

Palkkaturvajärjestelmä turvaa maksamattomat palkkasaatavat tiettyä jäsenvaltioiden määrittämää päivää edeltävältä ja/tai tapauksen mukaan sen jälkeiseltä ajalta.”

7 Direktiivin 2008/94 4 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltiot voivat rajoittaa palkkaturvajärjestelmien 3 artiklassa tarkoitettua vastuuta.

2. Käyttäessään 1 kohdassa tarkoitettua mahdollisuutta jäsenvaltion on vahvistettava sen ajan kesto, jolta palkkaturvajärjestelmän on vastattava maksamatta olevista saatavista. Tämä aika ei kuitenkaan saa olla lyhyempi kuin 3 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettua päivää edeltävä ja/tai sen jälkeinen ajanjakso, joka kattaa työsuhteen kolme viimeistä kuukautta.

Jäsenvaltiot voivat sisällyttää tämän kolmen kuukauden vähimmäisajan viiteajanjaksoon, jonka pituus on vähintään kuusi kuukautta.

Jäsenvaltiot, jotka säätävät vähintään 18 kuukauden viiteajanjakson, voivat rajoittaa kahdeksaan viikkoon ajan, jolta palkkaturvajärjestelmä vastaa maksamatta olevista saatavista. Tässä tapauksessa vähimmäisajanjakson laskemisessa otetaan huomioon työntekijöille edullisimmat ajanjaksot.”

8 Direktiivin 5 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on annettava yksityiskohtaiset säännökset palkkaturvajärjestelmien organisaatiosta, rahoituksesta ja toiminnasta – –

– –”

9 Direktiivin 11 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan ”direktiivillä ei rajoiteta jäsenvaltioiden oikeutta soveltaa tai antaa lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä, jotka ovat työntekijöille edullisempia kuin tässä direktiivissä säädetään”.

Espanjan oikeus

Perustuslaki

10 Perustuslain 121 §:n mukaan ”lainkäyttäjän virheestä tai oikeuslaitoksen epäasianmukaisesta toiminnasta aiheutuneet vahingot oikeuttavat korvaukseen, josta valtio vastaa niin kuin laissa säädetään”.

Työntekijöiden asemasta annettu laki

11 Työntekijöiden asemasta annetun lain konsolidoitu toisinto (texto refundido de la Ley del Estatuto de los Trabajadores) hyväksyttiin 24.3.1995 annetulla kuninkaan asetuksella 1/1995 (Real Decreto Legislativo 1/1995; BOE nro 75, 29.3.1995, s. 9654; jäljempänä työntekijöiden asemasta annettu laki), ja sen 33 §:ssä, sellaisena kuin se oli voimassa tosiseikkojen tapahtumahetkellä, säädetään seuraavaa:

”1. Palkkaturvalaitos on itsenäinen, työ- ja sosiaaliministeriön alainen elin, jolla on oma oikeushenkilöllisyys ja asiavaltuus tavoitteidensa toteuttamisessa, ja se maksaa työntekijöille palkat, joita ei ole voitu maksaa heidän työnantajanaan olevan yrityksen maksukyvyttömyys- tai konkurssitilanteessa.

Edellisessä kohdassa tarkoitettuna palkkana pidetään rahamäärää, joka sovitteluasiakirjassa tai tuomioistuimen päätöksessä vahvistetaan palkaksi kaikilla 26 §:n 1 momentissa tarkoitetuilla perusteilla, sekä laissa säädetyissä tapauksissa irtisanomisen riitauttamista koskevan oikeudenkäynnin aikana erääntyvää palkkaa; palkkaturvalaitos ei voi millään perusteella maksaa yhdessä tai erikseen enempää kuin määrän, joka saadaan kun vähimmäispäiväpalkka kerrotaan kolmella, mukaan luettuna palkan lisien suhteellinen osuus, kultakin päivältä, jona palkka on jätetty maksamatta, kuitenkin korkeintaan 150 päivältä.

2. Edellisessä momentissa tarkoitetuissa tapauksissa palkkaturvalaitos maksaa korvaukset, jotka on vahvistettu tuomiolla, määräyksellä, sovitteluasiakirjalla tai hallinnollisella päätöksellä tämän lain 50, 51 ja 52 §:n ja konkurssista 9.7.2003 annetun lain 22/2003 64 §:n mukaisesti tapahtuneen irtisanomisen tai sopimuksen päättymisen vuoksi, sekä tilapäisten tai määräaikaisten työsopimusten päättymisestä laissa säädetyissä tapauksissa maksettavat korvaukset. Kaikissa tapauksissa ylärajana on vuosipalkka, eikä laskuperusteena käytettävä päiväpalkka saa ylittää vähimmäispäiväpalkkaa kerrottuna kolmella, mukaan luettuna palkan lisien suhteellinen osuus.

--

6. Työnantajaa pidetään tässä pykälässä tarkoitettulla tavalla maksukyvyttömänä, jos palkkasaatavia, joiden ulosmittausta on haettu työoikeusriitoja koskevasta menettelystä annetussa laissa säädetyt menettelyn mukaisesti, ei kyetä perimään työnantajalta. --”

- 12 Työntekijöiden asemasta annetun lain 53 §:n otsikko on ”Objektiivisiin syihin perustuvan työsuhteen päättymisen muoto ja vaikutukset”, ja siinä säädetään seuraavaa:

”1. Päätöksen tekeminen työsopimuksen päättämisestä edellisen pykälän nojalla edellyttää seuraavien vaatimusten noudattamista:

- a) Työntekijälle on ilmoitettava kirjallisesti irtisanomisen syistä.
- b) Kirjallisen ilmoituksen yhteydessä työntekijälle on maksettava korvausta 20 päivältä jokaista työssäolovuotta kohden, ja tämä korvaus lasketaan alle vuoden pituisten työskentelykausien osalta suhteutettuna kuukausien lukumäärään, kuitenkin enintään 12 kuukausipalkkaa.

--

4. Jos työnantaja ei noudata tämän pykälän 1 momentissa määriteltyjä vaatimuksia tai jos työsuhteen päättämistä koskeva päätös perustuu perustuslaissa tai laissa kiellettyyn syrjintään tai työntekijälle taattujen perusoikeuksien tai -vapauksien loukkaamiseen, työsuhteen päättämisestä tehty päätös on mitätön, ja toimivaltaisen tuomioistuimen on viran puolesta otettava mitättömyys huomioon. --

--”

- 13 Työntekijöiden asemasta annetun lain 55 §:n 6 momentin c kohdassa säädetään seuraavaa:

”Mitättömän irtisanomisen johdosta työntekijä on välittömästi otettava takaisin työhön ja hänelle on suoritettava maksamatta jääneet palkat.”

- 14 Lain 56 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Kun irtisanominen todetaan perusteettomaksi, työnantajan on viiden päivän kuluessa tuomion tiedoksiannosta joko otettava työntekijä takaisin palvelukseensa ja maksettava tälle tämän momentin b kohdassa tarkoitettu erääntynyt palkka tai maksettava seuraavat summat, jotka vahvistetaan tuomiolla:

- a) 45 päivän palkkaa vastaava korvaus kultakin työssäolovuodelta, jolloin alle vuoden pituisten työskentelykausien osalta suhteutettuna kuukausien lukumäärään, enintään 42 kuukausipalkkaan asti

b) eräänntyneiden palkkojen yhteenlaskettua summaa vastaava summa irtisanomispäivästä perusteettoman irtisanomisen toteavan tuomion tiedoksiantoon tai siihen asti, että työntekijä on saanut uuden työpaikan, jos tämä palvelukseen otto on tapahtunut ennen tuomion julistamista ja jos työnantaja esittää selvityksen maksetuista summista niiden vähentämiseksi tällaisista oikeudenkäynnin aikana eräänntyneistä palkoista.”

15 Työntekijöiden asemasta annetun lain 57 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Jos perusteettoman irtisanomisen toteava tuomio annetaan yli 60 arkipäivän kuluttua irtisanomisen riitauttavan kanteen nostamisesta, työnantaja voi vaatia valtiolta maksua 56 §:n 1 momentin b kohdassa tarkoitettua työntekijälle myönnetystä summasta kyseiset 60 arkipäivää ylittävältä ajalta.”

Työoikeusriitoja koskevasta menettelystä annettu laki

16 Työoikeusriitoja koskevasta menettelystä annetun lain konsolidoitu toisinto (texto refundido de la Ley de Procedimiento Laboral) hyväksyttiin 7.4.1995 annetulla kuninkaan asetuksella 2/1995 (Real Decreto Legislativo 2/1995; BOE nro 86, 11.4.1995, s. 10695), ja sen 116 §:ssä, sellaisena kuin se oli voimassa tosiseikkojen tapahtumahetkellä, säädetään seuraavaa:

”1. Jos irtisanomisen riitauttavan kanteen nostamisesta perusteettoman irtisanomisen toteavan ensimmäisen joko Juzgadon tai Tribunalin tuomion antamiseen on kulunut yli 60 arkipäivää, työnantaja voi sen jälkeen, kun tuomio on tullut lainvoimaiseksi, vaatia valtiolta nämä 60 arkipäivää ylittävältä ajalta maksamansa palkat.

2. Jos työnantaja todetaan tilapäisesti maksukyvyttömäksi, työntekijä voi vaatia edellä 1 kohdassa tarkoitettuja työnantajan maksamatta jättämiä palkkasaatavia suoraan valtiolta.”

17 Työoikeusriitoja koskevasta menettelystä annetun lain 279 §:n 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”Tuomioistuimien antaa kolmen päivän kuluttua määräyksen, jossa se – paitsi silloin, kun näyttöä ei ole kyetty esittämään kummastakaan seikasta, joihin ulosmittausta hakenut osapuoli on vedonnut –

a. toteaa työsuhteen päättyneeksi määräyksen antamispäivästä lukien

b. velvoittaa maksamaan työntekijälle tämän lain 110 §:n 1 momentissa tarkoitettua korvauksen – –

c. määrää työnantajan maksamaan maksamatta olevat palkat irtisanomisen perusteettomaksi toteavan ensimmäisen tuomion tiedoksiannosta alkaen mainitun määräyksen antamispäivään saakka.”

18 Työoikeusriitoja koskevasta menettelystä annetun lain 284 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Jos todetaan, ettei työntekijää voida ottaa takaisin työhön yrityksen toiminnan lopettamisen tai sen sulkemisen vuoksi, tuomioistuimien toteaa työsuhteen päättyneeksi tuomion antamispäivästä alkaen ja velvoittaa maksamaan työntekijälle 279 §:n 2 momentissa mainitut maksamatta olevat palkkasaatavat ja korvaukset, sanotun kuitenkin rajoittamatta edellisten pykälien soveltamista.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

19 Pääasian kantajat nostivat 16.12.2008 kanteen Juzgado de lo Social n° 1 de Benidormissa riitauttaakseen päätökset, joilla heidän työnantajansa Puntal Arquitectura SL, Obras Alteamar SL, Altea Diseño y Proyectos SL sekä Muñoz Sánchez ja Orozco Miro olivat irtisanoneet heidän työsuhteensa.

- 20 Mainittu tuomioistuin totesi 2.10.2009 antamassaan tuomiossa yhtäältä irtisanomisten olevan mitättömiä ja toisaalta pääasioiden kantajien sekä Obras Alteamar SL -nimisen yhtiön ja Altea Diseño y Proyectos SL -nimisen yhtiön väliset työsuhteet päättyneiksi näiden yhtiöiden toiminnan lopettamisen vuoksi. Yhtiöt velvoitettiin tuomiolla maksamaan pääasian kantajille irtisanomiskorvaukset ja irtisanomisesta alkaen erääntyneet palkat, mukaan lukien palkat, jotka olivat erääntyneet irtisanomisten riitauttamista koskevan oikeudenkäynnin aikana. Tuomioistuin velvoitti tuomiollaan Fondo de Garantía Salarialin (palkkaturvalaitos, jäljempänä Fogasa) vastaamaan toissijaisesti näiden summien maksamisesta lakisääteisissä rajoissa.
- 21 Yhtiöt todettiin 11.6.2010 tilapäisesti maksukyvyttömiksi.
- 22 Haettuaan tuloksettomasti Juzgado de lo Social n° 1 de Benidormin 2.10.2009 näille yhtiöille antaman veloitetuomion täytäntöönpanoa, pääasian kantajat vaativat Fogasaa maksamaan mainitulla tuomiolla vahvistetut saatavat lakisääteisissä rajoissa.
- 23 Tämän jälkeen ne vaativat Subdelegaciónia maksamaan summan, joka vastasi palkkasaatavia, jotka olivat erääntyneet irtisanomisten riitauttamista koskevan oikeudenkäynnin aikana irtisanomisen riitauttavan kanteen nostamisesta laskettavan 60. arkipäivän jälkeen aina irtisanomiset mitättömäksi toteavan tuomion tiedoksiintoon saakka. Subdelegación hylkäsi vaatimuksen 9.11.2010 tekemällään päätöksellä sillä perusteella, että mainitun tuomion mukaan irtisanomiset eivät olleet perusteettomia vaan mitättömiä.
- 24 Pääasian kantajat nostivat 25.11.2010 kanteen tästä päätöksestä Juzgado de lo Social n° 1 de Benidormissa, jossa ne vaativat, että Subdelegación veloitetaan suorittamaan mainittu summa.
- 25 Koska kansallisessa lainsäädännössä säädetään, että Espanjan valtio maksaa palkkasaatavat, jotka erääntyvät irtisanomiset riitauttavien kanteiden nostamisesta laskettavan 60. päivän jälkeen vain silloin, kun irtisanominen on todettu perusteettomaksi, eikä koskaan silloin, kun se on todettu mitättömäksi, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii sitä, onko tätä perusteettoman irtisanomisen kohteeksi joutuneiden työntekijöiden erilaista kohtelua verrattuna mitättömän irtisanomisen kohteeksi joutuneisiin työntekijöihin pidettävä perusoikeuskirjan 20 artiklan vastaisena.
- 26 Se toteaa tässä yhteydessä lisäksi, että kansallisen lainsäädännön mukaan perusteettoman ja mitättömän irtisanomisen välinen olennainen ero on siinä, että ensiksi mainitussa tapauksessa työnantaja voi työntekijän takaisinottamisen sijasta irtisanoa hänen työsuhteensa maksamalla hänelle korvauksen, kun taas jälkimmäisessä tapauksessa työnantajalla on velvollisuus ottaa työntekijä takaisin työhön. Tästä huolimatta on niin, että jos työnantaja lopettaa toimintansa, kansallinen tuomioistuin voi sen sijaan, että se velvoittaa ottamaan takaisin työhön työntekijän, jonka irtisanominen on todettu mitättömäksi, velvoittaa työnantajan maksamaan korvauksen todettuaan ensin työsuhteen päättyneeksi. Työnantajalla on kuitenkin kaikissa näissä tilanteissa velvollisuus maksaa työntekijälle irtisanomisen riitauttamista koskevan oikeudenkäynnin aikana erääntyneet palkkasaatavat.
- 27 Espanjan valtion velvollisuudesta maksaa palkkasaatavat, jotka ovat erääntyneet irtisanomisen riitauttamista koskevan oikeudenkäynnin aikana irtisanomisen riitauttavan kanteen nostamisesta laskettavan 60. arkipäivän jälkeen, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että Tribunal Supremón (Espanjan ylimmän oikeusasteen tuomioistuin) oikeuskäytännön mukaan tämän veloitteen osalta ensisijainen velkoja on työnantaja, jonka ei kuulu vastata tiettyjen lainkäytöstä johtuvien viivästysten seurauksista. Työntekijät voivat – silloin kun työnantaja on maksukyvytön ja kun se on jättänyt palkat maksamatta – vain tulella tämän työnantajalle kuuluvan oikeuden osalta työnantajan sijaan vaatia suoraan Espanjan valtiolta niiden suorittamista työoikeusriitoja koskevasta menettelystä annetun lain 116 §:n 2 momentin nojalla. Koska työnantaja ei voi vaatia Espanjan valtiota maksamaan palkkoja, jotka on maksettu tilanteessa, jossa irtisanominen on todettu mitättömäksi, tällaisen irtisanomisen kohteeksi joutuneet työntekijät eivät voi tulella maksukyvyttömän työnantajansa sijaan vedota valtiolta olevaan saatavaansa maksamatta jätettyjen palkkojen perusteella.

28 Juzgado de lo Social n° 1 de Benidorm on tässä tilanteessa päättänyt lykätä asian käsittelyä esittääkseen unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Kuuluuko [direktiivin 2008/94] ja tarkemmin sanottuna sen 1 artiklan 1 kohdan, 2 artiklan 3 ja 4 kohdan ja 3, 5 ja 11 artiklan soveltamisalaan käytäntö, joka perustuu työntekijöiden asemasta annetun lain 57 §:ään ja työoikeusriitoja koskevasta menettelystä annetun lain 116 §:n 2 momenttiin ja jonka mukaan Espanjan valtio maksaa oikeudenkäyntimenettelyn aikana erääntyneet palkat työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa suoraan työntekijöille ajalta, joka ylittää 60 arkipäivää – – irtisanomisen riittävän kanteen nostamisesta toimivaltaisessa tuomioistuimessa?
- 2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko käytäntöä, jonka mukaan Espanjan valtio maksaa oikeudenkäyntimenettelyn aikana erääntyneet palkat työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa suoraan työntekijöille ajalta, joka ylittää 60 arkipäivää – – irtisanomisen riittävän kanteen nostamisesta, ainoastaan siinä tapauksessa, että irtisanomiset on todettu tuomioistuimessa perusteettomiksi, mutta ei silloin, kun ne on todettu mitättömiksi, pidettävä [perusoikeuskirjan] 20 artiklan tai ainakin – – unionin oikeuden yleisen yhdenvertaisuutta ja syrjintäkieltoa koskevan periaatteen vastaisena?
- 3) Voiko ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kaltainen lainkäyttöelin olla soveltamatta sellaista lainsäädäntöä, jonka mukaan Espanjan valtio maksaa oikeudenkäynnin aikana erääntyneet palkat työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa suoraan työntekijöille ajalta, joka ylittää 60 arkipäivää – – irtisanomisen riittävän kanteen nostamisesta ainoastaan siinä tapauksessa, että irtisanomiset on todettu tuomioistuimessa perusteettomiksi, mutta ei silloin, kun ne on todettu mitättömiksi, vaikeivät nämä kaksi tapausta eroa objektiivisesti millään tavoin toisistaan irtisanomisten riittävyydestä koskevan oikeudenkäynnin aikana erääntyneiden palkkojen kannalta?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

- 29 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on kysymyksillään, jotka on syytä tutkia yhdessä, halunnut vastauksen pääasiallisesti siihen, kuuluuko direktiivin 2008/94 soveltamisalaan pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kansallinen lainsäädäntö, jonka mukaan työnantaja voi vaatia asianomaista jäsenvaltiota maksamaan palkat, jotka ovat erääntyneet irtisanomista koskevan oikeudenkäynnin aikana irtisanomisen riittävän kanteen nostamisesta laskettavan 60. arkipäivän jälkeen, ja jonka mukaan työntekijä voi – silloin kun työnantaja on jättänyt palkat maksamatta ja se todetaan tilapäisesti maksukyvyttömäksi – tulemalla lain nojalla työnantajan sijaan vaatia mainitut palkat suoraan tältä valtiolta, onko perusoikeuskirjan 20 artikla esteenä tälle lainsäädännölle, koska sitä sovelletaan vain perusteettomiksi todettuihin eikä koskaan mitättömiksi todettuihin irtisanomisiin, ja voiko kansallinen tuomioistuin, jossa mitätön irtisanominen on riitautettu, olla soveltamatta tätä lainsäädäntöä.
- 30 Aluksi on tuotava esiin se, että vaikka jäsenvaltio voikin nimetä itsensä velvolliseksi maksamaan direktiivillä 2008/94 turvatut palkkasaatavat (ks. vastaavasti tuomio Gharehveran, C-441/99, EU:C:2001:551, 39 kohta), Espanjan kuningaskunta on perustanut Fogasan toimimaan direktiivin mukaisesti palkkaturvalaitoksena. Unionin tuomioistuimella olevista oikeudenkäyntiasiakirjoista käy ilmi, että Fogasa on maksanut pääasian kantajille työntekijöiden asemasta annetun lain 33 §:n mukaisesti lakisääteisissä rajoissa muun muassa irtisanomisen riittävyydestä koskevan oikeudenkäynnin aikana erääntyneet palkkasaatavat ja irtisanomiskorvaukset, joita heidän maksukyvyttömiksi todetut työnantajansa eivät olleet maksaneet. Asiakirjoista käy ilmi myös, että Fogasan maksusuorituksilla täytettiin direktiivillä 2008/94 asetettu velvollisuus työntekijöiden vähimmäissuojaan työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa, mistä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on kuitenkin hankittava varmuus.

- 31 Kysymykset koskevat ainoastaan työntekijöiden asemasta annetun lain 57 §:ään ja työoikeusriitoja koskevasta menettelystä annetun lain 116 §:ään perustuvaa oikeutta vaatia Espanjan valtiota maksamaan palkkasaatavat, jotka ovat erääntyneet irtisanomisten riitauttamista koskevan oikeudenkäynnin aloittamisesta laskettavan 60. arkipäivän jälkeen, ja sitä, että tästä oikeudesta on säädetty ainoastaan niitä tapauksia varten, joissa irtisanominen on perusteeton, eikä koskaan niitä tapauksia varten, joissa irtisanominen on mitätön.
- 32 Ensin on tuotava esiin se, että Espanjan oikeussääntöjä on arvioitava perusoikeuskirjan 20 artiklan kannalta siinä tapauksessa, että ne kuuluvat direktiivin 2008/94 soveltamisalaan. On nimittäin niin, että perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdan mukaan sen määräykset koskevat jäsenvaltioita ainoastaan silloin, kun ne soveltavat unionin oikeutta. Artiklan 2 kohdan mukaan perusoikeuskirjalla ei uloteta unionin oikeuden soveltamisalaa unionin toimivaltaa laajemmaksi ”eikä luoda unionille uutta toimivaltaa tai uusia tehtäviä eikä muuteta perussopimuksissa määriteltyjä toimivaltuuksia ja tehtäviä”. Unionin tuomioistuimen on siten tulkittava perusoikeuskirjan valossa unionin oikeutta unionille annetun toimivallan rajoissa (tuomio *McB.*, C-400/10 PPU, EU:C:2010:582, 51 kohta; tuomio *Dereci ym.*, C-256/11, EU:C:2011:734, 71 kohta ja tuomio *Siragusa*, C-206/13, EU:C:2014:126, 20 kohta).
- 33 Niin kuin perusoikeuskirjan 51 artiklaa koskevista selityksistä, jotka on perusoikeuskirjan 52 artiklan 7 kohdan nojalla otettava asianmukaisesti huomioon, käy ilmi, 51 artiklassa käytetty soveltamisen käsite vahvistaa kannan, joka on jo ennen perusoikeuskirjan voimaantuloa omaksuttu unionin oikeuskäytännössä unionin perusoikeuksien soveltamisesta unionin yleisinä oikeusperiaatteina (tuomio *Wachauf*, 5/88, EU:C:1989:321; tuomio *ERT*, C-260/89, EU:C:1991:254 ja tuomio *Annibaldi*, C-309/96, EU:C:1997:631) ja jonka mukaan velvollisuus noudattaa unionin oikeusjärjestyksessä taattuja perusoikeuksia koskee jäsenvaltioita vain silloin, kun ne toimivat unionin oikeuden alalla (ks. vastaavasti tuomio *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, 20 kohta).
- 34 Tässä yhteydessä on muistettava, että perusoikeuskirjan 51 artiklassa tarkoitettu käsite ”unionin oikeuden soveltaminen” edellyttää unionin oikeussäännön ja kyseessä olevan kansallisen toimenpiteen välillä yhteyttä, joka ei perustu pelkästään kyseisten alojen läheisyyteen tai niiden välisiin epäsuoriin vaikutuksiin (ks. vastaavasti oikeuskäytännöstä ennen perusoikeuskirjan voimaantuloa tuomio *Defrenne*, 149/77, EU:C:1978:130, 29–32 kohta; tuomio *Kremzow*, C-299/95, EU:C:1997:254, 16 ja 17 kohta; tuomio *Mangold*, C-144/04, EU:C:2005:709, 75 kohta ja tuomio *Siragusa*, EU:C:2014:126, 24 kohta).
- 35 Unionin tuomioistuin on katsonut muun muassa, ettei unionin perusoikeuksia voitu soveltaa suhteessa kansalliseen lainsäädäntöön sen vuoksi, ettei kyseisen alan unionin säännöksissä asetettu jäsenvaltioille erityistä velvoitetta pääasiassa kyseessä olleen tilanteen osalta (ks. tuomio *Maurin*, C-144/95, EU:C:1996:235, 11 ja 12 kohta ja tuomio *Siragusa*, EU:C:2014:126, 26 ja 27 kohta).
- 36 Unionin oikeuskäytännössä on tätä silmällä pitäen jo todettu, että EY 13 artiklalla (josta on tullut SEUT 19 artikla) ei voitu sellaisenaan saattaa unionin oikeuden soveltamisalaan perusoikeuksien soveltamiseksi unionin yleisinä oikeusperiaatteina sellaista kansallista toimenpidettä, joka ei kuulu tämän artiklan perusteella toteutettuihin toimenpiteisiin (ks. vastaavasti tuomio *Bartsch*, C-427/06, EU:C:2008:517, 18 kohta; tuomio *Kükükdeveci*, C-555/07, EU:C:2010:21, 25 kohta ja tuomio *Römer*, C-147/08, EU:C:2011:286, 61 kohta). Vain se, että kansallinen toimenpide kuuluu alalle, jolla unionilla on toimivaltaa, ei näin ollen saata sitä unionin oikeuden soveltamisalaan eikä siis johda siihen, että perusoikeuskirja tulee sovellettavaksi (ks. vastaavasti tuomio *Gueye ja Salmerón Sánchez*, C-483/09 ja C-1/10, EU:C:2011:583, 55, 69 ja 70 kohta ja tuomio *Pringle*, C-370/12, EU:C:2012:756, 104, 105, 180 ja 181 kohta).
- 37 Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sen määrittämiseksi, onko kansallinen toimenpide perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua unionin oikeuden soveltamista, on muiden seikkojen ohessa tarkastettava se, onko kyseessä olevan kansallisen säännösten tavoitteena unionin oikeuden säännöksen täytäntöönpano, tämän säännösten luonne sekä se, tavoitellaanko sillä

eri päämääriä kuin niitä, joita unionin oikeus koskee, vaikka se voikin vaikuttaa välillisesti viimeksi mainittuun, sekä se, onko olemassa erityinen alaa koskeva tai siihen mahdollisesti vaikuttava unionin oikeuden säännöstö (ks. tuomio Annibaldi, EU:C:1997:631, 21–23 kohta; tuomio Iida, C-40/11, EU:C:2012:691, 79 kohta; tuomio Ymeraga ym., C-87/12, EU:C:2013:291, 41 kohta ja tuomio Siragusa, EU:C:2014:126, 25 kohta).

- 38 Todettakoon ensiksi päämääristä, joita pääasiassa kyseessä olevalla lainsäädännöllä tavoitellaan, että unionin tuomioistuimelle toimitettujen asiakirjojen sisältämien tietojen ja Espanjan hallituksen istunnossa esittämien selitysten mukaan tällä lainsäädännöllä on perustettu järjestelmä, jossa Espanjan valtio ottaa vastuun oikeushallinnon epäasianmukaisesta toiminnasta. Tätä silmällä pitäen työntekijöiden asemasta annetun lain 57 §:n ja työoikeusriitoja koskevasta menettelystä annetun lain 116 §:n 1 momentissa annetaan työnantajalle niissä tapauksissa, joissa irtisanomisen riitauttamista koskeva oikeudenkäyntimenettely ylittää 60 päivää, oikeus vaatia Espanjan valtiota maksamaan palkat, jotka on maksettu menettelyn vireillepanosta laskettavan 60. arkipäivän jälkeen. Vaikka työntekijä voi työoikeusriitoja koskevasta menettelystä annetun lain 116 §:n 2 momentin nojalla vaatia suoraan Espanjan valtiota maksamaan tällaiset palkat silloin, kun työnantaja on tilapäisesti maksukyvytön, eikä se ole vielä maksanut näitä palkkoja, tämä johtuu siitä, että työntekijä tulee lain nojalla työnantajan sijaan tämän työnantajalle Espanjan valtioon nähden perustetun oikeuden osalta.
- 39 Työoikeusriitoja koskevasta menettelystä annetun lain 116 §:n 2 momentin tavoitteena ei siis ole tunnustaa työntekijälle tämän työsuhteiden perusteella työnantajaan kohdistuvaa saatavaa, johon voitaisiin soveltaa direktiiviä 2008/94 sen 1 artiklan 1 kohdan nojalla, vaan aivan toisenlainen oikeus, nimittäin työnantajan oikeus vaatia Espanjan valtiolta korvausta vahingosta, joka on aiheutunut oikeushallinnon epäasianmukaisesta toiminnasta, eli oikeus, joka perustuu siihen, että työnantaja veloitetaan kansallisessa lainsäädännössä maksamaan palkat irtisanomisen riitauttamista koskevan oikeudenkäynnin ajan. Vaikka työoikeusriitoja koskevasta menettelystä annetun lain 116 §:n 2 momentti perustaa oikeuden saada summa, joka vastaa tämän menettelyn alkamisesta laskettavan 60. arkipäivän jälkeen erääntyneiden palkkojen määrää, tätä summaa on pidettävä korvauksena, jonka Espanjan lainsäätäjät myöntää työnantajalle ja jota työntekijä ei voi vaatia muulla kuin lakiin perustuvan sijaantulonsa nojalla.
- 40 Lisäksi on tuotava esiin se, että työntekijöiden asemasta annetun lain 57 §:ään ja työoikeusriitoja koskevasta menettelystä annetun lain 116 §:ään perustuva oikeus ei kata palkkasaatavia, jotka erääntyvät irtisanomisen riitauttamista koskevan oikeudenkäynnin 60 ensimmäiseltä arkipäivältä. Koska nämä säännökset eivät perusta oikeutta minkäänlaiseen maksuun silloin, kun irtisanomisen riitauttamista koskeva oikeudenkäynti ei kestä 60 arkipäivää kauemmin, ne eivät takaa palkan maksua työsuhteen viimeisten kolmen kuukauden mittaiselta vähimmäisjaksolta, mitä edellytetään direktiivin 2008/94 3 artiklassa ja 4 artiklan 2 kohdassa. Sitä vastoin mainitun 60. arkipäivän jälkeen aina irtisanomiset perusteettomiksi toteavan tuomion tiedoksiantoon saakka tämä oikeus kattaa kaikki palkat ilman minkäänlaista ylärajaa.
- 41 Pääasiassa kyseessä olevan lainsäädännön ominaispiirteistä käy ilmi, ettei sen tavoitteena ole direktiivissä 2008/94 tarkoitetun työntekijöiden vähimmäissuojan takaaminen työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa, vaan sen varmistaminen, että Espanjan valtio korvaa sellaisista lainkäyttömenettelyistä aiheutuvat haitalliset vaikutukset, joiden pituus ylittää 60 arkipäivää.
- 42 Vaikka työoikeusriitoja koskevasta menettelystä annetun lain 116 §:n 2 momentin mukaisesti maksetut summat voivat olla suurempia kuin Fogasan takaaman palkkaturvan määrä, Espanjan hallituksen huomautuksista käy ilmi, että tämä johtuu yhtäältä siitä, että säännöksessä perustetaan oikeus korvaukseen, jonka määrälle ei ole asetettu ylärajaa, jotta Espanjan valtio saataisiin kantamaan vastuu kohtuuttoman pitkistä lainkäyttömenettelyistä, ja toisaalta siitä, ettei säännös ole ilmaus Espanjan lainsäätäjän tarkoituksesta myöntää palkansaajille lisäsuojaa Fogasan palkkaturvaan verrattuna.

- 43 Toiseksi on tuotava esiin se, että pääasian kantajien työoikeusriitoja koskevasta menettelystä annetun lain 116 §:n 2 momenttiin perustamat maksuvaatimukset, jotka on saatettu ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen käsiteltäväksi, eivät kohdistu Fogasan palkkaturvan piiriin kuuluvaan ajanjaksoon vaan menevät tätä turvaa pidemmälle. Kuten edellä 30 kohdassa on todettu, työntekijät ovat saaneet Fogasalta sen lakisääteisen vastuun rajoissa palkkasaataviensa suorituksen, jolla täytetään velvollisuus direktiivissä 2008/94 asetettuun työntekijöiden vähimmäissuojaan työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa. Näin ollen se, myönnetäänkö pääasian kantajille työoikeusriitoja koskevasta menettelystä annetun lain 116 §:n 2 momenttiin perustuva oikeus vai ei, ei ole omiaan vaikuttamaan vähimmäissuojaan, jonka Espanjan valtio on taannut heille Fogasan välityksellä direktiivin 3 ja 4 artiklan mukaisesti, eikä se rajoita tätä suojaa.
- 44 Kolmanneksi on todettava, että direktiivin 11 artiklan ensimmäisessä kohdassa, johon ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on ennakkoratkaisupyynnössään viitannut, todetaan vain, ettei direktiivillä 2008/94 ”rajoiteta jäsenvaltioiden oikeutta soveltaa tai antaa lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä, jotka ovat työntekijöille edullisempia kuin tässä direktiivissä säädetään”. Sanamuotonsa kannalta arvioituna tällä säännöksellä, joka on direktiivin V luvussa, jonka otsikko on ”Yleiset säännökset ja loppusäännökset”, ei anneta jäsenvaltioille valtuuksia säätää säännöksiä unionin oikeuden nojalla vaan pelkästään tunnustetaan – direktiivin I ja II luvussa säädetyistä valtuuksista poiketen – jäsenvaltioiden valta säätää työntekijöiden kannalta edullisempia säännöksiä direktiivillä luotujen puitteiden ulkopuolella.
- 45 Tästä seuraa, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaista kansallista oikeussääntöä, jossa säädetään sellaisesta työntekijöiden kannalta paremmasta suojasta, joka perustuu direktiivin 2008/94 11 artiklan ensimmäisessä kohdassa vahvistettuun ja yksinomaan jäsenvaltioille kuuluvaan toimivaltaan, ei voida pitää direktiivin soveltamisalaan kuuluvana säännöksenä.
- 46 Lisäksi todettakoon, että edellä 36 kohdassa lainatun unionin oikeuskäytännön mukaan vain se, että pääasiassa kyseessä oleva lainsäädäntö kuuluu alalle, jolla unionilla on SEUT 153 artiklan 2 kohdan nojalla toimivaltaa, ei johda siihen, että perusoikeuskirja tulee sovellettavaksi.
- 47 Lopuksi on muistutettava vielä siitä, että tavoite suojata perusoikeuksia unionin oikeudessa niin unionin toiminnassa kuin silloin, kun jäsenvaltiot soveltavat unionin oikeutta, perustuu tarpeeseen välttää se, että perusoikeuksien suoja, joka saattaa vaihdella kulloinkin kyseeseen tulevan kansallisen oikeuden mukaan, loukkaisi unionin oikeuden yhtenäisyyttä, ensisijaisuutta ja tehokkuutta (ks. vastaavasti tuomio Internationale Handelsgesellschaft, 11/70, EU:C:1970:114, 3 kohta; tuomio Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, 60 kohta ja tuomio Siragusa, EU:C:2014:126, 31 ja 32 kohta). Kun otetaan huomioon se, mitä edellä 40, 41 ja 43 kohdassa on todettu, kyseessä olevasta kansallisesta lainsäädännöstä ei aiheudu tällaista vaaraa.
- 48 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, ettei työoikeusriitoja koskevasta menettelystä annetun lain 116 §:n 2 momenttia voida pitää säännöksenä, jolla sovelletaan unionin oikeutta perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla, minkä vuoksi sitä ei voida tutkia perusoikeuskirjassa taattujen oikeuksien, kuten sen 20 artiklan kannalta.
- 49 Kaiken edellä esitetyn perusteella esitettyihin kysymyksiin on vastattava, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kansallinen lainsäädäntö, jonka mukaan työnantaja voi vaatia asianomaista jäsenvaltiota maksamaan palkat, jotka ovat erääntyneet irtisanomista koskevan oikeudenkäynnin aikana irtisanomisen riitauttavan kanteen nostamisesta laskettavan 60. arkipäivän jälkeen, ja jonka mukaan työntekijä voi – silloin kun työnantaja on jättänyt palkat maksamatta ja on tilapäisesti maksukyvytön – tulella lain nojalla työnantajan sijaan vaatia mainittuja palkkoja suoraan tältä valtiolta, ei kuulu direktiivin 2008/94 soveltamisalaan, eikä sitä näin ollen voida tutkia perusoikeuskirjassa taattujen perusoikeuksien, kuten sen 20 artiklan kannalta.

Oikeudenkäyntikulut

- 50 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (viides jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kansallinen lainsäädäntö, jonka mukaan työnantaja voi vaatia asianomaista jäsenvaltiota maksamaan palkat, jotka ovat erääntyneet irtisanomista koskevan oikeudenkäynnin aikana irtisanomisen riitauttavan kanteen nostamisesta laskettavan 60. arkipäivän jälkeen, ja jonka mukaan työntekijä voi – silloin kun työnantaja on jättänyt palkat maksamatta ja on tilapäisesti maksukyvytön – tulella lain nojalla työnantajan sijaan vaatia mainittuja palkkoja suoraan tältä valtiolta, ei kuulu työntekijöiden suojasta työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa 22.10.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/94/EY soveltamisalaan, eikä sitä näin ollen voida tutkia perusoikeuskirjassa taattujen perusoikeuksien, kuten sen 20 artiklan kannalta.

Allekirjoitukset